

הצלע החסרה

ולשיטות הטיפול המקובלות.

מציאות זו של הזנחה, היעדר השקעה מספקת בפנאי של ילדים ובני נוער, הפרטת שירותי הפנאי ואי-השקעה מספקת במתנ"סים ובתנועות הנוער, היא המציאות לצערנו. לבני הנוער אין כוח פוליטי והם חסרי השפעה על הקצאת המשאבים. בחיי היומיום בני הנוער אינם באים לידי השפעה על המערכות החברתיות, המדיניות והכלכליות, משום שהם כפופים לסדר יום שהמבוגרים קבעו עבורם. ואולם, בעתות של משברים או מצוקות לאומיות, נקראים בני הנוער אל הדגל, אל חזית הקרב או אל חזית הבמה, כדי לשאת על כתפיהם את משא הגורל המשותף וכדי לסמל את התקווה. הם נלחמים את מלחמות ישראל, נקראים להתנדב למשימות לאומיות אזרחיות ומשמשים כנושאי הדגלים בעתות של משבר לאומי, כדוגמת רצח ראש הממשלה יצחק רבין. אז הם משמשים מוקד לרגשות של כאב, של שכול ושל תקווה.

אין פתרונות קסם לאלימות, ואף השקעה מהיום למחר לא ממש תועיל, מלבד לתת תחושה, שלכאורה עושים משהו. בעיית האלימות מורכבת, הטיפול בה מורכב והוא חייב להיות משולב מחיזוק הפעילות הערכית בבתי הספר, ממהפכה בהשקעה בפנאי – מתנ"סים ותנועות הנוער ומחיזוק הפיקוח החברתי. כל אלה יחזקו את המרכז הנורמטיבי, הערכי, ויצמצמו את השוליים הבעייתיים והאלימים, ואז נוכל לטפל בהם באמצעות אכיפה משטרתית וטיפול סוציאלי-חינוכי ממוקד.

איתן מזרחי
אוקטובר 2009

"זור העתיד", "המנהיגים של המחר", "פני החברה העתידית", עד כמה אמירות אלה, אליהן הורגלנו במשך השנים, משקפות הלך רוח אמיתי או שהן סיסמאות ריקות מתוכן? עד כמה מדינת ישראל מעמידה בראש סדר היום הלאומי את העצמת בני הנוער כדי שיתפתחו להיות "זור העתיד", "המנהיגים של המחר", או "פני החברה העתידית"?

תהליך הצמיחה האישית של ילדים ובני נוער פועל בתוך "משולש השפעה" שצלעותיו הן: בית הספר, המשפחה ופעילות הפנאי. כדי שתהליך הצמיחה יפעל בצורה איכותית וערכית, נדרשת הלימה בין שלוש מערכות אלו. הקצאת הכספים השולית לפעילות הפנאי, למתנ"סים ולתנועות הנוער, אינה מאפשרת הלימה בין המערכות ומזניחה צלע חשובה במשולש ההשפעה. כיום, לפנאי השפעה מרחיקת לכת על הילד והנער ולכן הזנחה זו מסוכנת, בעיקר בקרב אוכלוסיות בסיכון. שירותי הפנאי והיעדר הפיקוח החברתי על הפנאי של ילדים ונוער מרחיבה את השוליים החריגים והאלימים ומקרבת אותם למרכז, שאמור להיות מוקד ערכי ותרבותי.

היעדר פעילות חברתית ערכית מחד גיסא, השעמום וחוסר מעש מאידך גיסא, הם מחוללי אלימות מרכזיים.

התחלת תהליך ההידרדרות אצל בני נוער החסרים מיקוד ובסיס ערכי, ובהיעדר פיקוח חברתי ביחד עם חוסר יכולת להצבת גבולות, מביאים להידרדרות מתמשכת עד הקצה, עד השוליים. החברה מתקשה לטפל ולהעמיד גבולות לצעירים בתהליך ההידרדרות ויודעת לטפל בהם טוב יותר כשהם בקצה האלים, הבעייתיים. שם הם מוגדרים, מתויגים ומתאימים לתורת

היעדר פעילות חברתית
ערכית מחד גיסא, השעמום
וחוסר מעש מאידך גיסא, הם
מחוללי אלימות מרכזיים

בעיית האלימות מורכבת,
הטיפול בה חייב להיות
משולב מחיזוק הפעילות
הערכית בבתי הספר,
ממהפכה בהשקעה בפנאי -
מתנ"סים ותנועות הנוער
ומחיזוק הפיקוח החברתי